

# **PEDAGOGICAL EXPECTATIONS OF PRIMARY TEACHER ABOUT SCHOOL GARDEN'S**

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN OKUL BAHÇELERİ HAKKINDAKİ  
PEDAGOJİK BEKLENTİLERİ

**Nida BAYINDIR<sup>1</sup>**

## **Abstract**

School which a formal structure is an institution that provides students learning basic. Therefore it includes all variable about students. School gardens is also important elements of this institutional structure. School gardens are not only a place of entry and exit, and waiting. School gardens are a place where the acquisition of academic achievements. The research, includes pedagogical expectations of primary teacher about their about school's garden. According to research, 60.7% of primary school teachers' not enough as pedagogical their school garden. According to them, needs are mostly school garden at pedagogical equipment. It provides a significant contribution school learning. They are want to see the most Atatürk bust and flag. More in, mini activity corners, floor games area, functional sports fields.

**Keywords:** Primary teacher, school, school garden, pedagogical expectations

## **Özet**

Formal eğitim yaşantılarının gerçekleştiği yer olan okul, bütün bileşenleri ile öğrencinin öğrenmelerinin temelini oluşturan kurumsal bir yapıdır. Dolayısıyla içinde öğrencinin eğitimini kapsayan her türlü değişkenin birlikte etkileştiği bir zemindir. Okul bahçesi de bu kurumsal yapının önemli bir parçasıdır. Okul bahçeleri, sadece okula giriş-çıkış ve toplanmaların yapıldığı bir yer değil, aynı zamanda akademik yaşantıların kazanıldığı ve pekiştirildiği bir yerdir. Araştırma, sınıf öğretmenlerinin okul donanımlarından olan okul bahçeleri hakkındaki pedagojik beklentilerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin %60,7'si okul bahçelerini pedagojik olarak hiç yeterli bulmamaktadır. Öğretmenler, okul bahçelerinin pedagojik donanımlara çok fazla ihtiyaç duyduğunu, bu donanımların ise öğrencilerin öğrenmelerine büyük katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Öğretmenlerin okul bahçesinde öncelikli olarak görmek istedikleri donanımlar ise; Atatürk büstü ve bayrak, mini aktivite köşeleri, zemin oyunları alanı ve işlevsel spor sahalarıdır.

**Anahtar Kelimeler:** Sınıf öğretmeni, okul, okul bahçesi, pedagojik beklentiler

<sup>1</sup> Doç. Dr. Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Öğretim Üyesi,  
[nida.bayindir@dpu.edu.tr](mailto:nida.bayindir@dpu.edu.tr)

### **Giriş**

Eğitim; kontrollü bir çevrede belli bir plan dâhilinde gerçekleşen eğitim durumlarını içerir. Çocuğun zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel, davranışsal ve öz bakım becerilerini geliştiren süreçlerin tümüdür. Eğitim, bireyi her açıdan yetiştirmeyi hedefleyen bir planlamadır. Her açıdan yetişmiş ve gelişmiş bireyleri yetiştirmek ise o toplumun refah düzeyini göstermektedir. Mevcut kaynakların verimli kullanılıp özgüveni yüksek, girişimci ve nitelikli bireyleri yetiştirmek, okul sistemleri, öğretim programları, öğretim kadrosu, okul binaları vb. birçok değişkenin stratejik yönetimi ile mümkün olmaktadır. Çünkü çocuklar, zamanlarının büyük bir bölümünü okulda geçirmektedirler. Özellikle ilkökul döneminde okul ve bahçesi hem okul saatlerinde hem de okul saatlerinin dışında çocukların buluşma noktasıdır. Okul ortamları, öğrencilerin akademik çalışmalarının yanında onların hoş vakit geçirdikleri, meraklarını tatmin ettikleri, özgürce hareket ettikleri yerler olarak da önemli bir yere sahiptir (Özdemir, 2011a, Kıldan, 2007, Aksoy, 2011, Ayan ve Ulaş, 2015).

Çocuk, yüksek düzeydeki merakını fiziksel devinimleri ile birleştirir. Oyun adı verilen bu süreçte kendi kabına sığmaz. Bu yolla hem deneyimlerini sınar, hem de eğlenerek öğrenir. Okullar, çocukların oyun ile öğrenebilecekleri bir ortam olarak algılandığında bir cazibe merkezi olarak düşünülebilir. Çocuk için bir ihtiyaç olan hareket etme, oyun ve sporla birleştiğinde eğlenceli bir yaşam stili haline gelebilir. Çocuklar, eğer oyun ve serbest dolaşma alanlarından yoksun ortamlarda ise zihinsel, duygusal, fiziksel ve sosyal gelişimleri bu durumdan olumsuz olarak etkilenmektedir. Çocuklar, dış mekânda yaratılan hareket alanları ile yeni deneyimler elde edip, zorluklarla mücadele etmeyi öğrenmekte, küçük büyük kaslarını çalıştırmakta, sosyalleşmekte ve daha da önemlisi hareketsizlik esaslı bağımlılıklardan uzaklaşmaktadırlar (Yılmaz ve Bulut, 2003, Little ve Eager, 2010, Özdemir ve Yılmaz, 2008, Algan ve Uslu, 2009, Karatekin ve Çetinkaya, 2013).

Okul bahçeleri, genelde, çocukların hareket etme ihtiyacını destekleyen dış mekânlar olarak tanımlanmaktadır. Okul bahçeleri okulun sınırları içinde kalan ve okul binalarının dışındaki açık alanlardan oluşur. Ülkemizde sıklıkla özel gün kutlamaları, toplanma ayrılma ve beden eğitimi dersinin işlendiği yerler olarak kullanılmaktadır. Hâlbuki okul bahçeleri farklı bir çok etkinliğin gerçekleştirilebileceği özel donanımlı mekânlardır. Büyüklüklerine ve tasarımlarına göre, çok farklı oyun, spor, eğitim öğretim işleri vb. akademik etkinliklere imkan verecek özelliklere sahip yerlerdir. Okul bahçeleri ile yapılan araştırmalarda öğrencilerin okul bahçesinde geçirdiği zaman Amerika'da 1300 saatken ülkemizde 935 saat olarak hesaplanmıştır. Bu rakamlara çocukların okul saatleri dışında okul bahçesini kullanma süreleri dâhil edilmemiştir (Karaburun, Demirci ve Saka, 2015).

Okul bahçeleri aynı zamanda okulun çevreye yansıyan yüzüdür. İslah edilmemiş, sıradan, çekici olmayan bir okul bahçesi mahalle halkına da aktif olmayan bir eğitim yuvası çağrışımı yapmaktadır. Hâlbuki okul bahçeleri farklı tasarımları ile bir dil eğitim yuvası, spor, oyun, sanat, matematik, bilim, sosyalleşme, vb. pek çok gelişim alanının merkezi olabilecektir (Erdönmez, 2007, Karaçalı, 2006, Aksu ve Demirel, 2011, Karadağ, vd., 2012).

Algan ve Uslu (2009)'ya göre, okul bahçeleri doğru bir şekilde düzenlendiğinde çocuklara oyun, spor, eğitim ve sosyal kültürel öğrenme alanları yaratmaktadır. Okul bahçelerinin öğrenciye bir yararı da sağlıklı bir öğrenme alanı olmalarıdır. Kapalı yerlerde birçok nedenden dolayı çocuklar enfekte bir ortamı paylaşabilmektedirler. Hâlbuki açık hava, kapalı ortamlardaki zararlı etmenlerden uzak bir yaşam alanı imkanı sunar (Sevencan vd., 2011). Okul bahçesindeki ağaçlar, yeşil bitkiler, çalılar, canlı çiçekler, toprak zemin, çimen, ağaç kütükleri, kaya parçaları, kum ve su gibi doğal unsurlar çocukların hem oyunlarının niteliğini arttıracak hem de akademik

olarak farklı deneyimler kazanmalarına yarayacaktır. Bunun yanında okul bahçesi kontrol edilebilen, zararlı nesne ve tehlikeden uzak, doğa açısından zengin bir mekândır (Çukur ve Özgüner, 2008, Kelkit ve Özel, 2003, Muhacir ve Özalp, 2011, Özdemir ve Yılmaz, 2009, Aksu ve Demirel, 2011).

Bahçeler, çocuk başına düşen alanın 6,5 metre kareden az olmadığı, apartmanlarda yetişen çocuklara hareket ve etkinlik özgürlüğü tanıyan, onların birçok yeteneğini ortaya çıkaran, belli ihtiyaçlara cevap veren oyun ve etkinlik alanları ile canlı bir öğrenme alanlarıdır (Yılmaz ve Bulut, 2003). Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim kurumlar yönetmeliğinin 153. Maddesinde okul bahçelerinin özelliklerini ‘çocukların okulda gezip dolaşmaları, oynamaları, sportif faaliyetler yapmaları, jimnastik araçları, kum havuzlarının olması gerekmektedir...’ şeklinde ifade etmektedir (Yönetmelikler, 1998-2012-2014).

Eğitim yaşantılarını tamamlayan okul bahçelerinden etkin bir şekilde yararlanılmalıdır. Doğal hayat, yaşam becerileri, kazanımların uygulamalı boyutları ve oyun okul bahçelerindeki öğrenme alanlarına taşınmalıdır. Okul bahçeleri artık tenefüslerde çocukların boş zamanlarını geçirdikleri yerler olarak değil, okul binasında başlayan eğitimin devam ettiği açık hava okulları olarak algılanmalıdır. Bu öğrenme alanları, fiziksel etkinlik alanları, dinlenme alanları, sessiz alanlar, doğal alanlar, sanat, müzik kutlama alanları, etkinlik cepleri, tören alanları, doğa ile ilgili alanlar ve açık derslikler olabilmektedir. Örneğin bazı okullarda bahçe, ağaç ve tarla etkinlikleri ile çevre eğitimi verilmektedir. Çocukların okul bahçesindeki kuş evleri, böcek yuvaları, bitki seraları, hayvan yaşam alanları ile doğayı öğrenmeleri onların çevreye olan ilgilerini de arttırmaktadır. Okul bahçeleri formal öğrenme için zengin bir potansiyele sahiptir. Bu nedenle çocuklara nitelikli bir dış mekân alanı sunulmalı, küçültülmüş alan etkinlikleri ile çocukların etkileşimleri sağlanmalı ve öğrenme süreci içinde değerlendirilmelidir (Başar, 2000, Tandoğan, 2014, Kubanç, 2014, Özdemir, 2011b, Karadağ vd. 2012, Erdönmez, 2007, Şişman ve Gültürk, 2011).

Ne yazık ki okul binalarımız ve bahçeleri çocukların ilgisini yeterince çekmemekte, bir yaşam alanı olarak görülmemektedir. Bu alanların, çocukların ilgisini çekecek estetik özellikler taşıması, canlı bir açık öğrenme alanı olması çocukların okula karşı tutumlarını olumlu olarak etkilemesi muhtemeldir. Bu açıdan okul bahçelerinin düzenlenmesi ve işlevselleşmesi dış mekânın çocuklara sağladığı faydanın artırılması açısından önem kazanmaktadır.

Ülkemizde okul bahçelerine ilişkin sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Araştırma, sınıf öğretmenlerinin pedagojik okul bahçesi beklentilerini kapsaması açısından önemlidir. Araştırmanın amacı; çocukların okulla tanıştığı ilk kademenin en önemli unsurları olan sınıf öğretmenlerinin okul bahçelerinde olması gerektiğini düşündükleri öge ve tasarımlara ilişkin görüşlerini belirlemek ve bu görüşler doğrultusunda yeni inşa edilecek okul bahçelerinin ya da mevcut okul bahçelerinin dönüşümü için alternatifler sunmaktır.

### **Yöntem**

Araştırma genel tarama modelinde betimsel olarak desenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini Kütahya il milli eğitim müdürlüğü'ne bağlı merkez bağımsız resmi ilkokullarda görev yapan 107 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilirlik yolu ile oluşturulan örneklem farklı okullarda görev yapan öğretmenlerin araştırmaya dâhil edilmesi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri araştırmacının geliştirdiği anket yolu ile toplanmıştır. Okul bahçelerinde olması gerekenler konusunda ortak bir ölçüt olmadığı için araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir. Ankete konacak maddeler için öncelikle yerli yabancı literatür taranmış ve maddeler listesi

oluşturulmuştur. Bu maddelerin oluşturulmasında MEB ilköğretim kurumlar yönetmeliği, çocuk trafik parkları yönetmeliği, imar planı yapılması ve değişikliklerine ait esaslara dair yönetmelik, özel öğretim kurumlarına ait standartlar yönergesi, TSE ilköğretim okulları fiziki yerleşim genel kuralları yönetmeliklerinden yararlanılmıştır. Düzenlenen maddeler, paydaş ve uzman görüşüne sunulmuş, ifadelerin yeterliği, anlaşılabilirliği ve kapsamı hakkında bazı maddeler yeniden düzenlenmiştir. Tek boyutlu olarak geliştirilen anketin (öğretmenlerin okul bahçelerinden pedagojik beklentileri) güvenirliği 0,91 cronbach alpha bulunmuştur. Anket örneklem grubuna 2014-15 öğretim döneminde uygulanmıştır.

### **Bulgular**

Sınıf öğretmenlerinin okul bahçeleri hakkındaki pedagojik beklentilerini belirlemek için yapılmış araştırma bulguları aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.

Sınıf öğretmenlerine göre okul bahçelerinin pedagojik olarak yeterlilik durumları

	Frekans	Yüzde	Ortalama	s.sapma
Hiç yeterli değil	65	60,7	1,52	0,75
Yeterli değil	31	29,0		
Fikrim yok	8	7,5		
Yeterli	3	2,8		
Kesinlikle yeterli				
Toplam	107	100,0		

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin %60,7'si okul bahçelerini pedagojik olarak hiç yeterli bulmamaktadır.

Tablo 2.

Sınıf öğretmenlerine göre okul bahçelerinin pedagojik donanımlara ihtiyaç durumları

	Frekans	Yüzde	Ortalama	s. sapma
Az	6	5,6	4,49	0,87
Kısmen	9	8,4		
Fazla	18	16,8		
Çok fazla	74	69,2		
Toplam	107	100,0		

Tablo 2'ye göre öğretmenlerin %69,2'si okul bahçelerinin pedagojik donanımlara çok fazla ihtiyacı olduğunu düşünmektedir.

Tablo 3.

Sınıf öğretmenlerine göre okul bahçelerinin çocuğun eğitimi üzerine etkisi

	Frekans	Yüzde	Ortalama	s. sapma
Kısmen	4	3,7	4,64	0,55
Fazla	30	28,0		
Çok fazla	73	68,2		
Toplam	107	100,0		

Tablo 3'e göre öğretmenlerin %68,2'si okul bahçelerinin çocuğun eğitiminde çok fazla bir etkiye sahip olduğunu düşünmektedir.

Tablo 4.

Sınıf öğretmenlerinin okul bahçesinden beklenti dereceleri (%)

<b>Beklentiler</b>	<b>5</b>	<b>4</b>	<b>3</b>	<b>2</b>	<b>1</b>	<b>ort</b>	<b>ss</b>
1-Çocukların hareketini teşvik eden yeterli açık alan	<b>57,9</b>	27,1	13,1	0,9	0,9	4,40	0,82
2-Akıl yürütme ve üst düzey düşünmeyi sağlayan zemin oyunları (satranç, dama vb)	35,5	29,9	32,7	0,9	0,9	3,98	0,86
3-Sosyal oyun becerilerini geliştiren kum havuzu	47,7	31,8	16,8	3,7		4,23	0,86
4-Yere çizilen sert zemin oyunları (seksek, 3 taş, köşe kapmaca vb)	<b>57,9</b>	27,1	11,2	3,7		4,39	0,83
5-Algı ve motor yeteneklerini geliştirecek işlevsel saha (futbol, basketbol, voleybol, hentbol, tenis)	<b>56,1</b>	25,2	16,8	1,9		4,35	0,82
6-Konsantrasyon ve motor yeteneklerini geliştirecek jimnastik alanları (asılma, sallanma, denge çubukları)	43,0	34,6	17,8	2,8	1,9	4,14	0,93
7-Motivasyonlarını arttıracak geleneksel oyun alanı (salıncak, kaydırak, tahterevalli)	41,1	39,3	15,9	0,9	2,8	4,14	0,91
8-Fiziksel rahatlamaya yarayan performans oyun alanı (yarışma, mücadele parkurları)	38,3	44,9	14,0	0,9	1,9	4,16	0,84
9-Deneyimleri test etmek için çağdaş oyun alanı (tünel, tepe, kütükler, su arkları)	29,0	44,9	22,4	0,9	2,8	3,96	0,89
10-Rahatlamaya yarayan sabit ya da hareketli oturaklar	<b>52,3</b>	22,4	16,8	2,8	5,6	4,13	1,14
11- Ortak paylaşım alanı olan anfi tiyatro	32,7	18,7	20,6	8,4	19,6	3,36	1,50
12-Serbest dolaşma yerleri ve bisiklet yolları	30,8	37,4	15,9	8,4	7,5	3,75	1,19
13-Sosyal iletişim kurabilecekleri çardak/kameriye	47,7	36,4	14,0		1,9	4,28	0,84
14-Doğa bilinci oluşturan çeşitli türdeki ağaçlar	41,1	24,3	19,6	7,5	7,5	3,84	1,25
15- Günlük etkinlik alanı (kermesler, tanıtımlar, sağlık taramaları, demokrasi kürsüleri vb.)	<b>54,2</b>	21,5	17,8	2,8	3,7	4,19	1,06
16- Oyalanmak için yeşil alan	<b>52,3</b>	27,1	16,8	0,9	2,8	4,25	0,96
17-Akademik çalışmaların açık havada yapılabileceği yeşil sınıf	47,7	31,8	15,9	2,8	1,9	4,20	0,93
18-Belli egzersizlerin yapıldığı mini trafik pisti	44,9	23,4	13,1	3,7	15,0	3,79	1,43
19-Bitki türlerini deneyimleyecekleri bitki bahçesi (doğal ya da yapay)	36,4	35,5	14,0	4,7	9,3	3,85	1,23
20-Hayvan türlerini deneyimleyecekleri hayvanat bahçesi (doğal yada yapay)	36,4	29,6	15,0	10,3	8,4	3,75	1,28
21-Sebze ya da meyve yetiştirecekleri mini	32,7	29,0	17,8	6,5	14,0	3,59	1,37

sera							
22-Sosyal becerilerin geliştirildiği toplu oturma alanı	46,7	28,0	15,9	4,7	4,7	4,07	1,11
23- Küçük grup çalışmalarına ayrılmış mini aktivite cepleri	<b>60,7</b>	19,6	15,0		4,7	4,31	1,04
24-Öğretmen dinlenme alanı	<b>55,1</b>	30,8	13,1		0,9	4,39	0,78
25-Yaratıcılığı destekleyen oyun alanları	30,8	26,2	31,8	2,8	8,4	3,68	1,18
26-Yeryüzü şekillerini öğreten topografik yüzeyler	46,7	35,5	15,0	1,9	0,9	4,25	0,84
27-Sanatsal (resim, müzik, heykel, çini, dans vb) alanlar	41,1	35,5	21,5	1,9		4,15	0,82
28-Açık hava kütüphanesi	19,6	32,7	27,1	9,3	11,2	3,40	1,22
29-Estetik duylulara hitap eden süs havuzları	37,4	25,2	25,2	6,5	5,6	3,82	1,17
30- Toplu öğrenmeyi sağlayacak sergi alanı	48,6	21,5	20,6	5,6	3,7	4,05	1,12
31-Düşünüp dinlenecekleri aktif oyun alanlarından ayrılmış sessiz alan	23,4	17,8	24,3	15,9	18,7	3,11	1,42
32- Kelime ve kavram öğreten Türkçe İngilizce dövizler	30,8	34,6	15,0	8,4	11,2	3,65	1,30
33- Çevre bilincini geliştiren geri dönüşüm kutuları	<b>54,2</b>	33,6	10,3	0,9	0,9	4,39	0,78
34-Açık Atatürk büstü ve bayrak	<b>62,6</b>	30,8	5,6	0,9		4,55	0,64
35-Gözlem becerilerini geliştirmeye yönelik kuş rasathanesi	45,8	18,7	16,8	5,6	13,1	3,78	1,41
36-Uzamsal becerilerini geliştirmeye yönelik coğrafi bilgi sistemleri (meteoroloji, rüzgâr gülü, pusula, güneş saati, teleskop vb.)	27,1	29,9	32,7	10,3		3,73	0,97
37-Sosyal ve çevresel mesajlar içeren duvar resimleri	27,1	26,2	23,4	14,0	9,3	3,47	1,28
38-Doğayı keşfetme alanları (böcek, karınca yuvaları, çalılar, endemik türler)	34,6	26,2	13,1	8,4	17,8	3,51	1,48
39-Tarihi eserleri ya da yerleri canlandıran minyatürler	34,6	30,8	24,3	10,3		3,89	0,99
40-Bilim alanı (güneş panelleri, açık hava deneyleri vb.)	<b>60,7</b>	17,8	16,8	3,7	0,9	4,33	0,95

Tablo 4'e göre, sınıf öğretmenleri okul bahçeleri ile ilgili olan donanımların neredeyse tamamına olumlu baktıkları görülmektedir. Tercihen ön plana çıkanlar ise; %62,6 ile Atatürk büstü ve bayrak alanı, %60,7 ile mini aktivite cepleri ve bilim alanı, %57,9 ile yeterli açık alan ve sert zemin oyunları, %56,1 ile spor sahalarıdır. Bunu, oturaklar, günlük etkinlik alanı, öğretmen dinlenme alanı ve geri dönüşüm alanı izlemektedir.

### **Sonuç ve Öneriler**

Sınıf öğretmenlerinin okul bahçelerinden pedagojik beklentilerinin genellikle yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında öğretmenlerin %60,7'sinin okul bahçelerini pedagojik bulmamakta, okul bahçelerinin pedagojik donanımlara ihtiyaç duyduğu düşünmekte ve çocukların eğitiminde okul bahçelerinin önemli bir yere sahip olduğunu düşünmektedirler. Okul bahçesinde olmasını istedikleri pedagojik donanımların başında ise; tören alanında bulunan Atatürk büstü ve bayrak yer almaktadır. Bunun yanında; mini aktivite köşeleri, zemin oyunları alanı ve işlevsel spor sahaları olması beklenen diğer bahçe donanımlarıdır.

Okul bahçeleri ile yapılan araştırmalarda; eğitim binalarının yapısal özelliklerinin biyoharmalojik olarak ilköğretime uygun olmadığı, okul bahçelerinin çocuğun yaparak yaşayarak öğreneceği bitkisel peyzaj alanı olarak düzenlenmesi gerektiği, olması gereken yeşil alanın az olduğu ya da hiç olmadığı, öğrenci başına düşen metre kare standartlarının yeterli olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Ekinci, Bal, ve Gürol, 2012, Özdemir, 2011, Karatekin ve Çetinkaya, 2013, Karaburun vd, 2015, Aksoy, 2011).

Okul bahçeleri, öğrenme öğretme etkinliklerinin içinde yer alan, öğrencilerin doğal ve yakın çevreyle etkileşim kurduğu geniş bir etkinlik alanıdır. Öğrenciye alternatifli bir çalışma zemini hazırlaması, işlevsel yeni öğrenme alanları yaratması, hareket ve oyun temelli amaca hizmet eden estetik yapıları barındırması açısından ciddi bir alandır. Öğrenciler hareket etmeye teşvik edilmelidirler. Alternatifi bol bir okul bahçesi onların ilgi alanlarına göre ruhsal, fiziksel boşalma, dinlenme, oyalanma, sosyalleşme, deneyim kazanma gibi pedagojik değerlere sahiptir. Örnek olarak araştırmacı tarafından tasarlanmış okul bahçesinde (ek 1) anketteki maddeler çizim içerisinde kodlanmıştır. Örneğin, 1 numara ile gösterilen yer, Çocukların hareket etkinliklerini teşvik eden serbestçe oynayacağı yeterli açık alanları gösteren alandır. Dolayısıyla okuldan okula, ihtiyaca, imkâna, çevre koşullarına vb. belirlenecek bu etkinlik alanları okul bahçesine anlam katan etkinlik mekânları olarak düzenlenebilmektedir. Zihinsel oyunlar, fiziksel hareket sahaları, doğal yapıları, hayvan ve bitki tür ve yaşam koşulları, spor alanları, oyunları, sanatsal etkinlikleri, iletişimi, akademik öğrenmeyi ve ilgi merkezlerini bünyesinde barındıran okul bahçeleri farklı tasarımlarla eğitim süreci içinde tekrar gözden geçirilmelidir. Dikkat çekici bir şekilde tasarlanan eğitim ortamları çocuğun okula ve öğrenmeye karşı olumlu duygular geliştirmesine neden olmaktadır. Performansa dayalı ve çağdaş oyun alanlarının tasarımı çocuklar için farklı doku, renk ve formda olan estetik açıdan memnun eden oyun alanlarıdır. Arazi form olarak hareketli, malzemeler ise statiktir. Su fiskeyeleri, tırmanma üniteleri, tüneller, ipler, ahşap malzemeler, ilginç heykeller, vb. çocukların yaratıcı, düşünsel ve fiziksel hareketlerini etkinleştirmeyi amaçlamaktadır. Okul bahçelerimizin genelinde geniş bir alan bulunmaktadır. Bu alan öğrenciler tarafından bazen spor sahası olarak bazen de tören alanı olarak kullanılmaktadır. Hâlbuki pedagojik okul bahçeleri aktif öğrenme kazanımlarının devamlılığını sağlayan dinamik öğrenme alanları olarak görülmektedir. Bunun için de okul bahçelerinde bulunması gereken pedagojik öğelerin belirlenmesi, öğretmenlere, öğrencilere ve yakın çevreye anlatılması gerekmektedir. Okul bahçelerinin bu anlamda etkin kullanımı hem yaşam boyu öğrenmeye hem de okul dışı kazanımlara zemin hazırlamaktadır.

Araştırmadan edinilen bulgulara göre öğretmenlerin öncelikle okul bahçesinde görmek istedikleri donanımların erişimi kolay olan öğeler olduğu görülür. Bunun bir nedeni, öğretmenlerin okul bahçelerini sadece teneffüs saatlerinin değerlendirildiği alanlar olarak gördükleri anlamına gelebilir. Bir diğer nedeni ise, imkânlar dâhilinde en azından olması gereken ve az maliyetle yapılabilecek donanımlar olmasıdır. Örnek okul bahçelerinin uygulanmaya konulmasıyla bu algının değişebileceği düşünülmektedir. Mevcut okul bahçelerimizdeki bu dönüşümün başlatılması için örnek okul bahçelerinin düzenlenip, uzun vadede çıktılarının takip edilmesi ve edinilen en üst kullanılabilirlik ve yarar ile bütün okul bahçelerine uygulanması gerekmektedir. Bunun için yerel yönetimlerin, tasarımla ilişkili meslek odalarının, davranış bilimi uzmanlarının, okul aile birliklerinin, çevre konusunda çalışan sivil toplum kuruluşlarının, üniversite ve Milli Eğitim müdürlüklerinin ortak olarak çalışmalar planlanması gerekmektedir.

Okul bahçeleri ilköğretim çağındaki çocukların fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel ve pedagojik yönden gelişmeleri için önemli olduğundan bahçelerinde bir eğitim programı gibi, okulun iç donanımları gibi planlanması ve düzenlenmesi gerekmektedir.

Okul bahçeleri çocukların bir bütün olarak gelişmesi, oyun ve sporla eğitimi birleştirdikleri, çok yönlü olarak ihtiyaçları karşılayan detaylarla süslü estetik donanımlara sahip olmalıdır.

Okul bahçeleri ulusal olduğu kadar uluslararası standartları da içeren düzenlemelerle geliştirilmeli, konsept bahçelerle öğrenci/öğretmen ihtiyaç ve talebine göre şekillendirilmelidir.

Eski okul bahçelerinin alansal ve niteliksel olarak tekrar gözden geçirilip pedagojik donatılarla yeniden yapılandırılması, yeni yapılacak okulların ise olabildiğince bol çeşitli okul bahçe argümanları ile tasarlanması gerekmektedir.

Kentsel dönüşüm sürecine okulların yanı sıra okul bahçelerinin de dâhil edilmesi gerekmektedir.

Öğrencilerin için uygun çoklu alan, spor, sanat ve oyun alanları, farklı yaş gruplarına hitap edecek etkinlik alanları, güvenliği, estetiği ve akademik öğrenmeleri sürdürecektir destek öğrenme alanları, oturma, dinleme, gözlem, doğal alanlar, hayvan bitki vb. yaşamsal öğelerin olduğu bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır.

#### **Kaynaklar**

- Aksu, Ö, V, ve Demirel, Ö, (2011). Trabzon Kenti Okul Bahçelerinde Tasarım ve Alan Kullanımları, SDÜ Orman Fakültesi Dergisi, 12, 40-46.
- Aksoy, Y, (2011). Çocuk Oyun Alanları Üzerine Bir Araştırma, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 3(6), 82-106.
- Algan, H, ve Uslu, C, (2009). İlköğretim Okul Bahçelerinin Tasarlanmasına Paydaş Katılımı: Adana Örneği, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 22(2),129-140.  
[Dergipark.Ulakbim.Gov.Tr/Akdenizfderg/Article/Download/.../5000070578](http://Dergipark.Ulakbim.Gov.Tr/Akdenizfderg/Article/Download/.../5000070578)
- Ayan, S, ve Ulaş, M, (2015). The Examination Of Playground Equipments Which Are Used In Turkey According To The Models In Developed Countries, Route Educational And Social Science Journal, 2(3), 130-145.  
[http://www.Ressjournal.Com/Makaleler/1291773966\\_10%20sinan%20ayan.Pdf](http://www.Ressjournal.Com/Makaleler/1291773966_10%20sinan%20ayan.Pdf)
- Başar, M, A, (2000). İlköğretim Okullarının İşgören ve Fiziki Olanakları, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (8),1-7.
- Çukur, D, ve Özgüner, H, (2008). Kentsel Alanda Çocuklara Doğa Bilinci Kazandırmada Oyun Mekanı Tasarımının Rolü SDÜ Orman Fakültesi Dergisi, 2,177-187.
- Ekinci, C, M, Bal, S, ve Gürol, M, (2012). Bir İlköğretim okulunun Biyoharmolojik Özellikleri, Cyprus International University, New Trend on Global Education Conferences,  
[http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua\\_36/36\\_86345.pdf](http://perweb.firat.edu.tr/personel/yayinlar/fua_36/36_86345.pdf)
- Erdönmez,, İ, M, (2007). İlköğretim Okul Bahçelerinde Peyzaj Tasarım Normları, İstanbul Orman Fakültesi Dergisi, 1(57), 108-120.
- Karaçalı, A, (2006). Sınıf Yönetimini Etkileyen Fiziksel Değişkenlerin Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1), 145-155.
- Karaburun, A, Demirci, A, ve Saka, E, (2015). İstanbul Avrupa Yakasındaki Okul Bahçelerinin Öğrenci Sayısına Göre Yeterliliklerinin Mekânsal Olarak Değerlendirilmesi, Marmara Coğrafya Dergisi, 31, 20-47.



[E-Dergi.Marmara.Edu.Tr/Marucog/Article/Download/.../5000084524](http://E-Dergi.Marmara.Edu.Tr/Marucog/Article/Download/.../5000084524)

Karadağ, A, A, Mutlu, S, ve Sayın, Ş, (2012). Okul Bahçelerinin Oyun Alanı Olarak Değeri: Düzce Kenti Örneği, *Ormancılık Dergisi* 8(2), 45-56.

Karatekin, K, ve Çetinkaya, G. (2013). Okul Bahçelerinin Çevre Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi (Manisa İli Örneği). *The Journal Of International Social Research* 6(27), 308-315.

[Http://www.Sosyalarastirmalar.Com/Cilt6/Cilt6sayi27\\_Pdf/Karatekin\\_Kadir.Pdf](http://www.Sosyalarastirmalar.Com/Cilt6/Cilt6sayi27_Pdf/Karatekin_Kadir.Pdf)

Kelkit, A, ve Özel, E, (2003). A Research On The Determination Of Physical Planning Of School Gardens In Çanakkale City, *Journal Of Applied Sciences*, 3(4), 240-246.

Kıldan, A, O, (2007). Okulöncesi Eğitim Ortamları, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 501-510.

Kubanç, Y, (2014). Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Fiziki Durumunun İncelenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(31), 675-688.  
[Http://www.Sosyalarastirmalar.Com/Cilt7/Sayi31\\_Pdf/6egitim/Kubanc\\_Yase\\_min.Pdf](http://www.Sosyalarastirmalar.Com/Cilt7/Sayi31_Pdf/6egitim/Kubanc_Yase_min.Pdf)

Little, H, ve Eager, D, (2010). Risk, Challenge And Safety: Implications For Play Quality And Playground Design, *European Early Childhood Education Research Journal*, 18/4, 497-513.  
[http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1350293X.2010.525949#.VbiE4\\_nLLjg](http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1350293X.2010.525949#.VbiE4_nLLjg)

MEB Çocuk Trafik Eğitim Parkları Yönetmeliği, 24.10.1998 Tarih Ve 23503 Sayılı Resmi Gazete. [http://mevzuat.meb.gov.tr/html/23503\\_0.html](http://mevzuat.meb.gov.tr/html/23503_0.html)

MEB İlköğretim Kurumlar Yönetmeliği 26.07. 2014 Tarihli Ve 29072 Sayılı Resmi Gazete,  
[http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ilkveokuloncyon\\_0/ilkveokuloncyon\\_0.html](http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ilkveokuloncyon_0/ilkveokuloncyon_0.html)

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 14.06.2014 Tarihli 29030 Sayılı Resmi Gazete,  
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140614-2.htm>

MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü 20.03.2012 Tarihli 28239 Sayılı Özel Öğretim Kurumlarına Ait Standartlar Yönergesi,  
[http://ookgm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2015\\_07/23052533\\_ynetmelik.pdf](http://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_07/23052533_ynetmelik.pdf)

Muhacir, E, S, A, ve Özalp, A, Y, (2011). Artvin Kent İlköğretim Okul Bahçelerinin Nitelik Ve Niceliksel Durumunun Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanılarak Belirlenmesi, *Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi* 12(2), 172-184.

Özdemir, A, (2011a). Okul Bahçesi Peyzaj Tasarım Anlayışındaki Değişim Ve Bu Değişimin Uygulamaya Yansımalarının Bartın Kenti Örneğinde İncelenmesi, *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 13(19), 41-51.

Özdemir, A, (2011b). Bir Okul Bahçesinin Değişimi: Bartın Akpınar İlköğretim Okulu Peyzaj Projesi. *İnönü Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Dergisi*, Cilt 1, Sayı 3, 267-276.

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/inustd/article/viewFile/1027000024/1027000023>

Özdemir, A, ve Yılmaz, O, (2008). Assessment Of Outdoor School Environments And Physical Activity In Ankara's Primary Schools. *Journal Of Environmental Psychology*, 28, 287-300.

- Özdemir, A, ve Yılmaz, O, (2009). İlköğretim Okul Bahçelerinin Çocuk Gelişimi Ve Sağlıklı Yaşam Üzerine Etkilerinin İncelenmesi, *Milli Eğitim* 181, 121-130.
- Sevencan, A, C, Sevencan, F, Vaizoğlu, S, ve Güler, Ç, (2011). Ankara'da Bir İlköğretim Okulunun İç Ve Dış Çevresel Özelliklerinin Değerlendirilmesi, *Genel Tıp Dergisi*, 21(1), 11-15.
- Şişman, E, E, ve Gültürk, P, (2011). İlköğretim Okul Bahçelerinin Peyzaj Planlama Ve Tasarım İlkeleri Açısından İncelenmesi: Tekirdağ Örneği, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 8(3), 53-60.\_
- [Dergipark.Ulakbim.Gov.Tr/Jotaf/Article/Download/.../5000069372](http://Dergipark.Ulakbim.Gov.Tr/Jotaf/Article/Download/.../5000069372)
- Tandoğan, O, (2014). Çocuk İçin Daha Yaşanılır Bir Kentsel Mekan: Dünyada Gerçekleştirilen Uygulamalar, *MEGARON*, 9(1), 19-33.  
[Http://www.Journalagent.Com/Megaron/Pdfs/Megaron-43534-Article-Tandogan.Pdf](http://www.Journalagent.Com/Megaron/Pdfs/Megaron-43534-Article-Tandogan.Pdf)
- Yılmaz, S, ve Bulut, Z, (2003). Kentsel Mekanlarda Çocuk Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi: Erzurum Örneği, *Milli Eğitim Dergisi*, 158
- [Http:// Yayim.Meb.Gov.Tr/Dergiler/158/Yilmaz.Htm](http://Yayim.Meb.Gov.Tr/Dergiler/158/Yilmaz.Htm)

